NIK zajęła się kwestią finansowania uczelni publicznych

Kategoria: Edukacja, Kultura i Sport
Opublikowano: czwartek, 10, czerwiec 2021 14:06
Małgorzata Orłowska
Odsłony: 345

1 stycznia 2019 roku zaczęły obowiązywać nowe zasady finansowania uczelni. Zgodnie z założeniem, zasady te miały zapewnić uczelniom warunki do prawidłowej realizacji zadań. Czy rząd przygotował na czas projekt polityki naukowej państwa? I czy strategie rozwoju opracowywane przez uczelnie były tworzone właściwie? Tym i innym kwestiom poświęca swój raport Najwyższa Izba Kontroli.

Na początku roku akademickiego 2020/2021 w Polsce działało 131 uczelni publicznych, z czego 34 to uczelnie zawodowe, a 97 – uczelnie akademickie. Największą liczbę uczelni (93) nadzorował Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego (obecnie Minister Edukacji i Nauki).

W następstwie wejścia w życie 1 października 2018 r. Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, regulującego zagadnienia rozproszone dotąd w kilku różnych ustawach, 1 stycznia 2019 r. zaczęły obowiązywać nowe zasady finansowania szkolnictwa wyższego, które dodatkowo przyczyniły się do zapewnienia uczelniom publicznym stabilności finansowej przy jednoczesnym zwiększeniu ich autonomii w wyborze ścieżki rozwoju.

Zmiany polegały m.in. na zastąpieniu dotacji podmiotowych na działalność dydaktyczną i na utrzymanie potencjału badawczego – jedną subwencją, czyli świadczeniem publicznoprawnym o charakterze bezzwrotnym i ogólnym oraz w odróżnieniu od dotacji bezwarunkowym i nieodpłatnym.

Taki system finansowania stworzył szersze możliwości zarządzania uczelniami, ale zarazem utrudnił Ministrowi kontrolę nad przekazywanymi środkami. Jakie to przyniesie rezultaty, okaże się w 2022 roku, na który została przesunięta ewaluacja systemu. Wiadomo jednak, że przed wprowadzeniem zmian systemu nie przeprowadzono w resorcie analizy ryzyka i nie określono adekwatnych mechanizmów kontroli, choć wystąpiły ku temu istotne przesłanki.

W nowej ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce zobowiązano uczelnie do opracowania strategii rozwoju i sprawozdawania z ich realizacji. Kontrolowane uczelnie realizowały strategie opracowane jeszcze przed wdrożeniem nowego prawa, na podstawie nieobowiązujących już przepisów. Poza tym większość z tych dokumentów została opracowana w sposób, który uniemożliwiał obiektywną ocenę stopnia realizacji przyjętych celów i zadań – często nie określano w nich mierników i wskaźników realizacji celów i zadań, ram finansowych i potencjalnych źródeł przychodów, zakładanych efektów oraz systemu monitorowania i ewaluacji strategii.

Sprawozdania natomiast miały charakter przyczynkowy i nie odnosiły osiągniętych efektów do deklarowanych celów i zadań.

W latach 2019-2020 Minister dokonał również zwiększeń subwencji dla publicznych uczelni akademickich – w 2019 r. w wysokości ok. 1,4 mld zł, zaś dla publicznych uczelni zawodowych – w wysokości 77,8 mln zł. Ministrowie nadzorujący pozostałe uczelnie (poza 93 nadzorowanymi przez Ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki) również dokonywali zwiększeń subwencji. Podobnie w 2020 r. Minister dokonywał zwiększeń subwencji – do listopada 2020 r. na łączną kwotę 41,1 mln zł (w tym na łączną kwotę 27,2 mln zł, co dotyczyło podejmowanych przez uczelnie działań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19). W trzech przypadkach zwiększeń subwencji stwierdzono nierzetelne przygotowanie dokumentów. Oprócz dotacji podmiotowych na działalność dydaktyczną (10,3 mld zł) i subwencji (25,2 mld zł) Minister m.in. przyznał wybranym uczelniom publicznym również skarbowe papiery wartościowe (889,5 mln zł w samym tylko 2020 r.). Podział tych papierów w wypadku 10 uczelni został przez Ministra dokonany bez udokumentowanych analiz dotyczących ich potrzeb

Phoca PDF

i sytuacji finansowej.

Kontrolowane uczelnie na ogół prawidłowo wydatkowały otrzymane środki publiczne na podstawie rzetelnie (z wyłączeniem dwóch przypadków) sporządzonych planów rzeczowo-finansowych. Kontrolerzy stwierdzili jednak w dwóch uczelniach nieprawidłowe wydatkowanie środków dotacji podmiotowej służącej potrzebom studentów i doktorantów niepełnosprawnych.

Z pełną treścią raportu można zapoznać się **tutaj**.

Źródło: NIK

Phoca PDF